

Omgevingsverkenning: raadslid

De rol van een raadslid

Als raadslid heb je een drukbezet leven. Velen zijn naast hun parttimewerkzaamheden als raadslid immers ook nog ondernemer of werken een andere parttime baan. Het bestaan van raadslid is een roeping en komt met positieve en negatieve aspecten.

Positief aan het worden van raadslid is de publieke functie die je vervult. Als raadslid ben je geen zinloze manager, maar iemand die echt wat doet voor de maatschappij en de wereld om je heen. Je staat voor je idealen en de voldoening die uit dit werk valt te halen, zal onbetaalbaar zijn. Daarbij ben je op de hoogte van de ontwikkelingen in je woonplaats en kun je hier zelf invloed op uitoefenen. Als raadslid vervul je een nobele taak die met trots kan worden beoefend en goed valt te combineren met een studie. Wat natuurlijk ook fijn is, is dat je nooit in de spits staat en vlakbij je werk woont.

Negatief is de eerdergenoemde drukke bezetting van de functie. Niet iedereen heeft zin om na een hoogopgelopen raadsvergadering om 2 uur 's nachts huiswaarts te keren in de wetenschap morgen weer om 9 uur bij je andere deeltijdbaan of college te moeten aanschuiven. Daarbij kan het frustrerend zijn wanneer jouw geniale ideeën lauwtjes worden ontvangen door collega's van rivaliserende partijen of wanneer je in je omgeving met scheve ogen wordt aangekeken vanwege beslissingen waar ook jij tegen was, maar die nu eenmaal wel met een meerderheid zijn aangenomen. Daarbij is het mogelijk dat je beslissingen moet nemen die je niet populair maken maar wel nodig zijn in de stad. Ook sta je nooit in de spits, omdat je werktijden onregelmatig zijn en vaak worden ingepland op momenten dat anderen vrij zijn ('s avonds).

Een raadslid worden

Na het lezen blijft onduidelijk bij wie men terecht kan om daadwerkelijk raadslid te worden – de informatie lijkt meer gericht op mensen die al raadslid zijn. Het starten van een partij lijkt omslachtig voor mensen die hiermee niet of nauwelijks ervaring hebben; welke rechtsvorm moet je hebben, en wat kost zoiets. Persoonlijke hulp (bijvoorbeeld via een loket bij burgerzaken) hebben wij niet kunnen vinden. Daarbij blijven wij benieuwd wat voor ervaring ons ten gunste zou komen, willen wij raadslid worden – en waar kunnen wij die opdoen. Moet je bijvoorbeeld een gedegen debater zijn, of alles weten van het gemeentelijk politieke systeem.

In de informatievoorziening kan meer worden toegespitst op de belevingswereld van de doelgroep die de overheid probeert aan te trekken. Waarom zou ik nu raadslid worden, terwijl ik tegelijkertijd bezig ben een goede start aan mijn carrière te geven? Hoe valt het raadslidmaatschap te combineren met mijn taken in huis als ik straks kersverse moeder of vader ben? Krijg ik een snack bij de vergaderingen, en is die vegetarisch? Kan ik als raadslid nog in de lampen hangen bij de plaatselijke horeca, of ben ik dan chantabel? – allemaal vragen waarop het antwoord bij een normale baan gemakkelijker te vinden is.

Daarbij moet de informatievoorziening beter worden ingericht; de tijd van brochures is passé. Met korte vragen moet je terecht kunnen bij Whatsapp of Facebook en voor meer informatie moet je gewoon iemand kunnen spreken. Persoonlijk contact maakt veel uit in een beslissing waar velen in het begin onzeker over zullen zijn.

Concept: Onder Invloed

Probleem

Gemeentepolitiek spreekt meestal niet direct tot de verbeelding. Praten over gemeentepolitiek nog minder. Een bijzonder gegeven, aangezien de beslissingen die door de raad worden genomen vaak direct invloed hebben op de belevingswereld van de inwoners – nog meer dan landelijke besluiten.

Jongeren zijn relatief ondervertegenwoordigd in de politiek. Landelijk bleek afgelopen Tweede Kamerverkiezingen dat slechts 66% van de jongeren heeft gekozen gebruik te maken van het stemrecht. Ter vergelijking: het algemeen opkomstpercentage lag rond de 80% en van de 65-plussers wist zelfs 89% de stembus te vinden.

Een combinatie van beide bovengenoemde gegevens is problematisch, aangezien het de stadsbesturen zal doen vergrijzen. Zonder input van het jongere electoraat verliest de gemeentepolitiek een deel van haar legitimiteit – zij is er immers voor en door ál haar burgers. Het is dus van groot belang snel tot een oplossing voor dit probleem te komen.

Verleden Tweede Kamerverkiezingen is er reeds geprobeerd door middel van kortlopende campagnes op sociale media jongeren naar de stembus te bewegen en te betrekken bij de politiek. Deze moeite bleek ten spijt. Het probleem is dan ook niet op te lossen door het stemmen zelf in een nieuw jasje te steken (vet cool), maar moet dieper worden gezocht. Het werkelijke probleem is dat er bij jongeren een gevoel van inclusief burgerschap ontbreekt. Jongeren hebben in mindere mate het idee dat hun stem ertoe doet; dat er naar hen geluisterd wordt en dat zij het verschil kunnen maken.

Verschillend politicologisch onderzoek heeft aangetoond dat verscheidene groepen die traditioneel minder politiek participeren (waaronder jongeren) dit laten, omdat ze het idee hebben dat ze niet kunnen; niet willen omdat het niet over hen zal gaan; of dat het hun niet gevraagd wordt. Er moet daarom een initiatief worden opgericht dat deze drie valse percepties bij jongeren wegneemt, zodat de politiek weer een aangelegenheid wordt die niet alleen voor iedereen poogt te zijn, maar ook door hen tot stand komt.

Een nieuwe aanpak

Onder Invloed wil een continue beweging construeren die jongeren onderdeel laat worden van de besluitvorming. Er wordt gezorgd voor een langlopende, duurzame structuur om jongeren effectief te betrekken bij het politiek besluitvormingsproces in hun gemeente en hun uitnodigt hiervan onderdeel uit te maken. De beweging is tweeledig:

- van buiten naar binnen, jongeren worden bewogen naar de politiek;
- van binnen naar buiten, het politieke bestuur wordt opgezet voor jongeren.

Om dit voor elkaar te krijgen is een ommekeer van denken nodig. Tot nog toe hebben verschillende gemeenten inspanningen geleverd om jongeren te vragen naar de thema's waarvan verwacht wordt dat zij die belangrijk vinden. Zo worden er jongerenraden opgericht (bijv. Utrecht) of probeert men politieke cafés te organiseren (Amersfoort). Het probleem van deze goedbedoelde initiatieven is dat zij gericht zijn op de belevingswereld van de gemeente en niet op die van de jongeren.

Wij doen het anders. Om jongeren geïnteresseerd te krijgen in de politiek is het belangrijk hen te benaderen waar zij zich zelf senang voelen. Dus niet onder een systeemplafond, maar op een festival waar ze graag komen. De keuze voor een dergelijke plek is nodig, omdat men zich hier meer op zijn of haar gemak voelt, en daardoor eerder geneigd is vrijuit te spreken. Daarbij blijkt uit de ervaring dat er op een gemiddeld festival meer 20'ers en 30'ers afkomen, dan op een gemiddelde inspraakavond.

De invulling op festivals is simpel, maar effectief: er wordt een uitnodigende plek gecreëerd waar mensen graag verblijven – een soort huiskamersetting. Aldaar worden raads- en collegeleden uitgenodigd langs te komen en met jongeren in gesprek te gaan over onderwerpen die laatstgenoemden zelf kiezen en waar beide partijen wat aan hebben. De gesprekken zijn voor jongeren vrijblijvend.

Deze aanpak is op twee manieren succesvol.

Enerzijds – en het meest belangrijk – van buiten naar binnen: jongeren worden betrokken bij de politiek. Deze gesprekken laten zien dat raads- of collegeleden ook maar gewoon mensen zijn, net als je buurman of de persoon voor je in de rij bij de supermarkt. Men is aanspreekbaar, en absoluut niet altijd stoffig. Het idee van de gemeentepolitiek als ver-van-je-bed-show wordt daarmee ontkracht. Wat daarbij extra helpt is dat de onderwerpen die worden aangehaald vaak niet direct worden geassocieerd met de politiek, maar hiermee wel van doen hebben. Gesprekken gaan niet in de eerste plaats over politiek, maar over de belevingswereld van jongeren in hun stad, over de problemen die zij ervaren of zaken waar zij tegenaan lopen. Is er genoeg te doen 's avonds in de stad? Kun je een beetje normaal een huis of kamer vinden? Samen met de volksvertegenwoordigers wordt gezocht naar concrete oplossingen waar iedereen wat aan heeft.

Anderzijds wordt het gemeentebestuur opengesteld voor jongeren – van binnen naar buiten. Door buiten de poorten van het stadhuis te treden, ervaren raads- en collegeleden wat er speelt onder het jongere deel van hun electoraat. Deze kennis kan ook voor hen van belang zijn in het ontwerpen van nieuw beleid. Meer hierover onderaan, in de bespreking van de casus. Daarbij hebben wij als guerrillabeweging plaatsgenomen in het stadhuis van Amersfoort waar de raad wordt geïnformeerd over belangen van de doelgroep.

Concreet

Momenteel wordt er in Amersfoort een kleinschalige pilot geïmplementeerd. In samenwerking met Stichting de Cultuurbrigade (bekend van onder andere: Gluren bij de Buren, Lepeltje Lepeltje en Into the Woods) wordt per festival bekeken welke aanpak het meest effectief zal zijn. De voorlopige resultaten zien er rooskleurig uit, om drie redenen:

Ten eerste maken wij gebruik van reeds bestaande netwerken en initiatieven. Stichting de Cultuurbrigade is ervaren in het organiseren van festivals en heeft een groot netwerk. Door hiervan gebruik te maken, hoeven wij niet meer te investeren in eigen evenementen waar de opkomst vaak lager ligt (bijvoorbeeld politieke cafés in Amersfoort).

Ten tweede zijn wij jong en maken wij zelf deel uit van de doelgroep. Contacten met doelgroep lopen daarom gemakkelijker; men is minder argwanend naar leeftijdsgenoten en de kans op een wijzend vingertje is minder. Bijkomend voordeel van je eigen doelgroep zijn is dat de wereld ons al bekend en eigen is.

Ten derde zijn wij als studenten analytisch, waardoor wij onze plannen inhoudelijk proberen te borgen en niet zomaar in het wilde weg schieten. Tegelijkertijd zijn wij ondernemend en dus bereid om buiten de studeerkamer te treden.

Met *Onder Invloed* zijn wij nu op een cruciaal punt aanbeland: we hebben laten zien waartoe wij met minimale middelen in staat zijn en moeten ons concept naar een hoger plan tillen.

Enerzijds willen we dit bereiken door te professionaliseren en ons collectief te institutionaliseren. Wij willen een herkenbaar product worden dat jongeren uit eigen beweging kunnen bereiken – zowel online als fysiek. De aankleding op festivals moet meer gelikt en uitnodigend worden, zodat het hele beleving professioneler aan voelt. Ook willen we een universiteit betrekken om onze maatschappelijke bijdrage te vergroten en het plan inhoudelijk aan te scherpen.

Deze veranderingen zijn nodig om een groeiende groep jongeren te bereiken en kosten uiteraard geld. Naast financiële hulp is inhoudelijke borging vanuit het ministerie (zoals deze nu vanuit de Amersfoortse griffie genoten wordt) daarbij ook meer dan welkom.

Anderzijds willen wij onze activiteiten uitbreiden; in de diepte en in de breedte. Zo kunnen er 's winters – wanneer er minder festivals plaatsvinden – MBO-instellingen worden bezocht; een plek waar uiteraard ook veel jongeren aanwezig zijn. Het eerste bezoek staat begin november in Haarlem gepland. Belangrijk is dat het weerleggen van de eerder genoemde valse percepties hier evenals op de festivals centraal staat. Tegelijkertijd willen wij onze activiteiten landelijk gaan uitvoeren, zodat ook jongeren in andere steden worden bereikt. Zo is het mogelijk om met de rondreizende festivals van Stichting de Cultuurbrigade mee te reizen, maar kan natuurlijk ook worden gezocht naar andere creatieve bijeenkomsten of caféavonden. Ook hiervoor zullen extra fondsen nodig zijn.

De casus: Lepeltje Lepeltje

De eerste oefenronde van *Onder Invloed* was het Amersfoorts foodfestival Lepeltje Lepeltje in juni. Onder de noemer 'BurgerPlicht' werd een politieke tent ingericht waar mensen samen konden komen en in gesprek konden met raads- en collegeleden. De insteek was om invloed uit te oefenen op de aanstaande kadernota

Op het festival zelf werd in eerste instantie af en toe loutertjes gereageerd op onze aanwezigheid: 'ik weet niets van politiek, ben niet echt betrokken.' – precies zoals de eerder genoemde valse aannames deden vermoeden. Toen duidelijk werd dat we het niet over politiek gingen hebben, maar over het vinden van een huis, jeugdzorg of culturaanbod in de stad veranderde de houding echter snel; jongeren spraken honderduit over hun ervaringen in de stad.

Twintigers en dertigers reageerden positief op het initiatief. Een greep uit de respons: "hé, je ziet er helemaal niet uit als een politicus!" - bedoeld als een compliment. Een andere vrouw (27) verklaarde: "ik heb eigenlijk nog nooit gestemd – wel, eenmaal: anti-Wilders – maar na dit gesprek ben ik meer geïnteresseerd in de gemeenteraad; zij doen meer dan ik had verwacht, misschien moet ik toch eens gaan stemmen." In totaal zijn er op het festival meer dan tweehonderd Amersfoorters bereikt. Een aantal van hen gaf later aan best open te staan voor een positie als raadslid in de stad.

Tegelijkertijd heeft onze aanwezigheid op het festival bij de gemeenteraad veel losgemaakt. Tijdens de kadernotabesprekingen zijn er moties ingediend waarvan de inhoud direct naar Lepeltje Lepeltje was te herleiden. Een aantal van die moties zijn daadwerkelijk aangenomen, wat maakte dat de invloed van jongeren direct zichtbaar was. Uiteraard is dit teruggekoppeld naar de aanwezigen op het festival. Deze direct zichtbare invloed maakt jongeren duidelijk dat zij zeker iets hebben in te brengen in het stadsbestuur en moet hen hongerig maken naar meer.

Conclusie

Al met al blijkt dat het voeren van gesprekken met jongeren op plaatsen waar zij graag komen en zich senang voelen goed werkt. Enerzijds worden jongeren door het persoonlijke karakter geënthousiasmeerd te participeren, terwijl de massaliteit van een festival ons toestaat een grote groep te bereiken. Anderzijds is de impact van een raadslid of wethouder die buiten zijn of haar ivoren toren treed door op een festival te verschijnen enorm. De betrokkenheid tot de gemeente vergroot en de stap om zelf raadslid te worden verkleint.

Om deze positieve effecten kwalitatief beter en kwantitatief in grotere mate te kunnen aanwakken is borging nodig – financieel en inhoudelijk. Het is vandaar dat wij dit plan presenteren in de hoop de verandering te kunnen aanwakken; het liefst onder invloed.

Bram Pullen, Ely Faris, Ties Coenen
Fb.com/onderinvloedjongeren